

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

Maandelijksche Vergadering

op WOENSDAG 15 NOVEMBER a.s. te SITTARD,
Oranje-Hôtel, tegen 7 uur.

Selinum carvifolia L.

(Karwijselie).

Dezelfde natuurliefhebber, die in 't voorjaar de zeldzame *Primula*-hybride vond, zond ons onlangs Karwijselie, afkomstig uit de Maasvallei bij Bunde, waar ze in groote hoeveelheid voorkomt.

Deze umbellifeer is niet zoo dadelijk te herkennen, omdat meerdere van hare verwanten er op gelijkjen.

Den soortnaam „carvifolia” ontving ze van Linnaeus, wegens de overeenkomst, welke haar blad zou hebben met dat van Karwij (*Carum Carvi* L.). Zoo'n gelijkenis bestaat echter niet. Het Karwijblad is zeer typisch, omdat de onderste blaadjesparen haast ongesteeld zijn en daardoor de slippen kruiselings over den hoofdbladsteel komen te staan.

Bij *Selinum* zijn ze veel langer gesteeld. Hierdoor kan bij haar die kruisplaatsing onmogelijk tot stand komen, maar ook 't heele blad krijgt een gansch anderen omtrek.

De Flora's geven gewoonlijk aan, dat ze op *Peucedanum carvifolium* Vill. (= *P. Chabraei* Rchb.) gelijkje. Maar juist deze, die anders ook wel in de Maasvallei voorkomt, heeft een bladvorm die meer gelijkje op dien van Karwij, zij 't blad dan ook een weinig dikker en meer donker groen. Om dezelfde reden is dus verwisseling hiermee uitgesloten.

Veeler zou men Karwijselie kunnen aanzien voor eene andere *Peucedanum*-soort, n.m.l. *P. palustre* Mnch. (= *Thysselinum palustre* Hoffm.). Deze heeft nagenoeg 't zelfde blad, zoowel wat betreft omtrek als grootte en geur; zelfs hebben de fijnveerspletige blaadjes bij beiden witte topjes.

Vóórdat de planten bloeien, bezitten ze dus feitelijk geen enkel duidelijk verschilkenmerk.

Maar zoodra de bloemstengel zich heeft ontwikkelt, wordt 't ons gemakkelijker gemaakt om 'n verschil te vinden.

Bij *Selinum* toch is de bloemstengel duidelijk gevleugeld, zóó sterk zelfs, dat men de vleugels kan omwippen, bij *Melkeppe* (*Peucedanum palustre* Mnch.) daartegen is hij geribd. 't Gemeenschappelijk omwindsel ontbreekt bij Karwijselie meestal; is 't aanwezig, dan vindt men hoogstens een paar blaadjes. Bij *Melkeppe* echter is 't blijvend en veelbladerig.

Een zeer goed verschilkenmerk bezitten we in de vruchten.

De Umbelliferen worden in hoofdzaak naar den vruchtvorm in scties verdeeld.

Nu behoort 't geslacht *Selinum* tot eene sctie waarbij van de 5 ribben aan elke vrucht de 3 middelste al- of niet-, maar de 2 zijribben altijd gevleugeld zijn, terwijl *Peucedanum* in een groep thuisbehoort, waarbij de zijribben geen vleugels hebben, doch de vrucht door een vliezigen of dikken bollen rand omgeven is.

Dit verschilkenmerk vindt men heel duidelijk geïllustreerd in 't standaardwerk van Oudmans: „De Flora van Nederland”.

De hooge prijs van dit werk is waarschijnlijk oorzaak dat het zoo weinig gebruikt wordt. Goedkoop kan zoo'n werk echter niet zijn.

Vóór den bloei zou men Karwijselie nog wel kunnen verwisselen met *Weidekervel* (*Silaüs pratensis*).

Doch bij deze laatste plant zitten de bladslippen veel losscher uit elkaar; later valt 't verschil dadelijk op, wijl *Weidekervel* gele, Karwijselie echter witte bloemen heeft.

Selinum carvifolia bezit haar natuurlijk verspreidingsgebied over haast gansch Europa; alleen in 't Zuidelijkste gedeelte komt ze niet voor; ze behoort meestal vochtige weilanden.

De oudste vondst voor Zuid-Limburg dateert uit 1864, bij Vaals, door v. Rey. Tot nu toe konden we haar daar ter plaatse nog niet terugvinden. De opgave van v. Rey bedoelt waarschijnlijk de beemden langs de Selzerbeek, aan den voet van den Schneeberg, of wel 't Vaalsbroek.

Die beemden zijn tot op vandaag onveranderd gebleven; 't laatste echter is bijna geheel ontgonnen. Wel zag ik de plant in 1913 nog vrij veel tuschen Laurensberg en Stolberg.

Dumoulin (1868) geeft haar aan in een bosch op den Meersenerberg. Hiervan bevindt zich ook een exemplaar in 't Herbarium van Bosquet. Misschien groeide Karwijselie eenmaal op de plek waar *Arnica* en andere zeldzaamheden gestaan hebben.

Op naburig Belgisch gebied komt ze hier en daar in 't Maasdal voor, zoowel in de provincie Luik alsook in Belgisch Limburg.

Uit Noord-Nederland vindt men slechts een vier-tal vindplaatsen opgegeven van zeer ouden en één (door Prof. Stomps) van recenten datum.

Ik twijfel er thans niet meer aan, dat deze zeldzame plantensoort in ons gewest werkelijk inheemsch is.

Waarschijnlijk wordt ze nog wel en Zuid- en Noordwaarts in de Maasvallei aangetroffen.

Men denke erom, de weilanden worden veelal gemaaid, vóórdat de vruchten der Karwijselie tot rijpheid konden komen.